

Monumentnummer*: 528869

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 14 februari 2006
Kadaster deel/nr 82866/128

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Arnhem	Arnhem	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Arnhem	N			8102
Arnhem	N			7347
Arnhem	N			7346
Arnhem	N			7352

Omschrijving**

Omschrijving

A. De GROTE WATERVAL en GROT dateren van na de aankoop van het park in 1821 door Van Heeckeren van Enghuizen. Op de plaats, waar voorheen het water uit de stuwvijver het molenrad van de Gelderse Molen aandreef kwam in 1826 de Grote Waterval tot stand. Hieronder ligt een grot, opgebouwd van grote zwerfkeien; daar overheen een pad, dat met een hardstenen plaat beide oevers met elkaar verbindt. In de grot heeft men een zicht op het watergordijn van de waterval. Boven de grot bevindt zich een indrukwekkend aantal grote zwerfkeien, die samen een 'rotsformatie' vormen. Aan weerszijden van de beekloop bevinden zich terrassen, bestraat met kleine zwerfkeien. Bij de overloop van de waterval zijn hardstenen banden aangebracht. De Grote Waterval wordt van water voorzien via een beekloop vanaf de Grote Vijver. De gebogen beekloop bezit bakstenen oeverwanden met rollagen. In de loop is een ijzeren vuilvang aangebracht.

B. De KLEINE WATERVAL bevindt zich iets zuidelijker, nabij de Hangbrug (zie hiervoor onderdeel 15) en is de oudste in het park. Reeds bij de verkoop van het landgoed in 1797 wordt gesproken over een watervalletje op de plaats van de huidige 'Kleine Waterval'. De Kleine Waterval, omgeven door zwerfkeien, stort zijn water vanuit een bekken in de tot vijver vergraven St. Jansbeek. Het half rond uitgebouwde hardstenen bekken rust op ronde marmeren zuilen. Deze zijn voorzien van ringen, gedecoreerd met druipsteenmotieven. Ook de rand van het hardstenen bekken is voorzien van blokken met beeldhouwde druipsteenmotieven.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

C. WATERSTRAATJE. Deze 'waterstraat' bevindt zich tussen de Grote Vijver van park Sonsbeek en de zuidelijke spiegelvijver van Zijpendaal. De waterval is grotendeels gevormd uit grote en kleine zwerfkeien. Bij de duiker onder de Parkweg bevindt zich een aantal grote zwerfkeien en brokken hergebruikt hardsteen. De smalle beekloop bezit een bedding van kleine keitjes. Aan weerszijden van de beekloop ligt een strook met opeengestapelde zwerfkeien. Op de sterk aflopende oever van de Grote Vijver vormt de beek een waterval tussen grote en kleine opeengestapelde zwerfkeien.

D. Het kleinste WATERVALLETJE ligt direct ten westen van het bruggetje over de Grote Vijver ten zuidoosten van de boerderij Parkweg 2. Het heeft slechts een gering verval, dat aan weerszijden is geaccentueerd met een aantal opeengestapelde zwerfkeien en twee geprofileerde natuurstenen stootblokken.

E. Het WATERGOTENSYSTEEM.

Watergoot ten oosten van de hangbrug. Langgerekte brede watergoot, aangelegd ten behoeve van de waterafvoer van de hoger gelegen parkdelen naar de lager gelegen waterpartijen. De waterloop mondt uit in een door ijzeren roosters afgedekt bekken (bezinkbak) met bakstenen wanden, afgesloten met rollagen. De watergoot bezit een bodem van kinderkoppen. De randen zijn van basaltlava. Aan de noordzijde van het bekken sluit een beekloop aan. Deze heeft een holle bakstenen bodem en bakstenen omranding. Deze beekgoot mondt uit in een spreng met deels bakstenen omranding richting Kleine Vijver.

Watergoot ten zuidoosten van de Grote Vijver met gecementeerde bodem en randen.

Watergoten ten westen van de hangbrug een systeem van twee goten naast elkaar, bestaande uit stenen platen aan de ene zijde en aan de andere zijde uit kleine kommen waarover het water cascadeert.

Watergoten nabij de Fonteinvijver. Deze smalle watergoten bestaan uit een eenvoudige natuurstenen bodem met half hol profiel.

Waardering

De WATERVALLEN, GROT EN WATERGOTEN behorend tot de historische buitenplaats Sonsbeek zijn van algemeen cultuur- en tuinhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- als folly in het landschapspark;
- als markering van de plaats van twee gesloopte molens;
- als onderdeel van de waterhuishouding en de historische entourage van het park Sonsbeek.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Waterpartij